

3 TOIMENPITEIDEN VAKAVUUS – ARVIOINTI JA LUOKITTELU

Hyväksytty hankelupalautakunnan kokouksessa 5.6.2014.

L=laki / A=asetus tieteellisiin tai opetustarkoituksiin käytettävien eläinten suojelusta.

ESAVI = Etelä-Suomen aluehallintovirasto

Toimenpiteiden vakavuusluokat ovat 1) ei toipumista, 2) lievä, 3) kohtalainen ja 4) vakava (L 15.1, 15.2 §). Hankelupahakemukseen on sisällytettävä arvio hankkeeseen sisältyvien toimenpiteiden vakavuusluokituksista (L24.2§ 2 kohta). Hankeluvassa määritetään hankkeeseen sisältyvien toimenpiteiden vakavuusluokat (L25.2§). Takautuvassa arvioinnissa arvioidaan muun muassa eläimille aiheutettu haitta, mukaan lukien käytettyjen eläinten määrät ja lajit sekä toimenpiteiden tosiasiallinen vakavuus (L29.1§ 2 kohta). Hankeluvan haltijan on toimitettava arviointia varten tarvittavat tiedot ESAVIN kolmen kuukauden kuluessa hankkeen päättymisestä (L29.2§).

Käyttäjä-toiminnanharjoittajan on laadittava tilasto hankkeisiin käytetyistä eläimistä sekä niille tehtyjen toimenpiteiden tosiasiallisesta vakavuudesta (L10.3§).

Hanhakemuksessa on kerrottava muun muassa toimenpiteet ja niiden toteuttamistavat sekä kuvaus eläimille koituvasta haitasta ja ehdotus toimenpiteiden vakavuusluokituksista, ottaen tarvittaessa huomioon myös eläimen uudelleen käyttäminen ja muut eläimen elinkaaren kokemukset (A29.2§ 5 ja 7 kohta).

Toimenpiteiden luokittelussa on noudatettava asetuksen liitteessä 3 säädettyjä perusteita (A34§). Liitteessä 3 säädetään luokitteluperusteista muun muassa, että kaikki toimenpiteeseen kuuluvat toimet ja eläimen käsittely on otettava huomioon vakavuusluokan määrittelyssä. Luokka on määritettävä yksittäiselle eläimelle todennäköisesti aiheutuvien vakavimpien vaikutusten perusteella, kun otetaan huomioon eläimelle annettava kivunlievitys ja muut eläimelle koituvan haitan lievittämiseen tähtäävät keinot. Liitteessä on suuntaa antava esimerkkiluettelo kuhunkin vakavuusluokkaan kuuluvista toimenpiteistä.

Asetuksen liite 3: VAKAVUUSLUOKAT

Ei toipumista: Toimenpiteet, jotka tehdään kokonaisuudessaan yleisanestesiassa, josta eläin ei palaa tajuihinsa, on luokiteltava luokkaan ei toipumista.

Lievä: Eläimille tehtävät toimenpiteet, joiden seurauksena eläin todennäköisesti kokee lyhytaikaisesti lievää kipua, tuskaa tai kärsimystä, sekä toimenpiteet, jotka eivät merkittävästi heikennä eläimen hyvinvointia tai yleiskuntoa, on luokiteltava luokkaan lievä.

Kohtalainen: Eläimille tehtävät toimenpiteet, joiden seurauksena eläin todennäköisesti kokee lyhytkestoista kohtalaista kipua, tuskaa tai kärsimystä tai pitkäkestoista lievää kipua, tuskaa tai kärsimystä, sekä toimenpiteet, jotka todennäköisesti heikentävät kohtalaisesti eläimen hyvinvointia tai yleiskuntoa, on luokiteltava luokkaan kohtalainen.

Vakava: Eläimille tehtävät toimenpiteet, joiden seurauksena eläin todennäköisesti kokee vakavaa kipua, tuskaa tai kärsimystä tai pitkäkestoista kohtalaista kipua, tuskaa tai kärsimystä, sekä toimenpiteet, jotka todennäköisesti heikentävät vakavasti eläimen hyvinvointia tai yleiskuntoa, on luokiteltava luokkaan vakava.

Katso EU:n ohjeistus [vakavuuden arvioinnista](#) ja arviointiprosessia havainnollistavat [esimerkit](#).

3.1 PERIAATTEET

Toimenpiteen vakavuus arvioidaan hankelupahakemuksessa ja tämän perusteella **toimenpiteille määritetään** vakavuusluokka hankeluvassa. Toimenpiteen päätyttyä arvioidaan **eläimen kokema tosiasiallinen haitta**, jonka perusteella päätetään **vakavuusluokka** ja eläin **tilastoidaan** tähän vakavuusluokkaan.

Tosiasiallisen vakavuuden arviointi tehdään kullekin eläimelle **toimenpiteen päätyttyä**. Vakavuusluokka määräytyy **eläimen toimenpiteessä kokeman korkeimman vakavuustason mukaan**. Arvioinnissa otetaan huomioon **kaikki eläimen kokema** haitta toimenpiteen aikana. Myös aikaisempien kokemuksista aiheutuva haitan mahdollinen kumuloituminen otetaan huomioon: aikaisemmat toimenpiteet uudelleen käytön

tilanteessa sekä muut kokemukset ja niiden vaikutus toimenpiteen vakavuuteen otetaan huomioon. Esimerkiksi kuljetus tai eläinten pidon olosuhteet voivat vaikuttaa toimenpiteen vakavuuteen.

Eläinten hyvinvointia on **seurattava ja kirjattava** toimenpiteiden aikana siten, että sen päätyttyä voidaan luotettavasti tehdä eläinakohtainen vakavuuden arviointi. Vakavuuden arvioinnissa otetaan huomioon toimenpiteen laatu, eläinlaji ja -kanta, yksilön ikä ja aikaisemmat kokemukset, toimenpiteiden tiheys, intensiteetti ja kesto, refinement-keinojen tehokkuus sekä haitan mahdollinen kumuloituminen. Toimenpiteisiin kuulumattomia tekijöitä, kuten eläinten hoidossa tapahtuneita asioita, ei oteta huomioon, koska nämä eivät johdu toimenpiteestä.

Vakavuuden arviointiin ja luokitteluun tarvittava ohjeistus, hyvinvoinnin seuranta, kirjaaminen ja luokittelu toimenpiteen päätyttyä ovat **hankkeen toteuttamisesta vastaavan** henkilön vastuulla. Tapauskohtaisesti voidaan sopia, kuka ja miten toteuttaa seurantaa ja kirjaamista.

3.2 ERILAISIA TILANTEITA

3.2.1 Vakavuuden luokittelu kun eläin löytyy kuolleena ja kuoleman johtuessa toimenpiteestä: luokitellaan Vakava-luokkaan, ellei voida luotettavasti todeta, että eläin ei kärsinyt vakavaa haittaa ennen kuolemaansa. Jos eläin ei ole kokenut vakavaa haittaa kuolemaan liittyen, luokittelu tehdään eläimen aikaisempien kokemusten perusteella.

3.2.2 Kuka tekee vakavuuden luokittelun ja tilastoinnin:

-> Eläimet kuuluvat uuteen gm-linjaan ja ovat syntyneet Oulussa gm-luomiseen saadun luvan puitteissa, kuljetetaan tutkimuksen toteuttajan yksikköön Turkuun, jossa turkulaisen luvan puitteissa kerätään verinäytteitä eri aikapisteissä ennen lopettamista: Toimenpiteen vakavuus arvioidaan ja eläin tilastoidaan Turussa ottaen huomioon Oulussa tehdyt toimenpiteet.

-> Eläimet hankitaan ulkomailta kaupalliselta tuottajalta, joka on myös tehnyt niille ovarektomian: eläinten käyttäjä Suomessa tekee vakavuuden arvioinnin ottaen huomioon kasvattajan tekemät operoinnit. Mikäli eläimillä on ollut riittävä aika toipua matkasta ja sopeutua uusiin olosuhteisiin ennen toimenpiteiden aloittamista, kuljetuksesta aiheutuvilla stressitekijöillä ei ole vaikutusta toimenpiteen vakavuuteen (= kuljetuksen ei katsota lisäävän eläimen toimenpiteestä kokemaa haittaa).

-> Eläin on mukana kuopiolaisessa tutkimuksessa ja toimenpiteet tapahtuvat Kuopiossa. Lopuksi eläin kuljetetaan Turkuun turkulaisen luvan puitteissa tehtävään PET-kuvaukseen ja ne lopetetaan Turussa: Turussa toteutetut toimenpiteet ja niihin liittyvät hyvinvointikysymykset kirjataan ja lähetetään tiedoksi Kuopioon tutkimuksen varsinaiselle tekijälle. Kuljetus ja Turun kokemukset otetaan huomioon vakavuuden luokittelussa ja eläin tilastoidaan Kuopiossa.